

In 2020 wil Texel geheel zelf voorzien in haar energiebehoefte. Een tijdelijk team, Projectatelier Texel, onderzoekt de ruimtelijke consequenties van deze wens en zal de resultaten presenteren op de Internationale Architectuubiënnale 2014 in Rotterdam. Te ambitieus, die autarkie? Biënnale-curator Dirk Sijmons: 'Als de omslag naar een gezond metabolisme op Texel niet lukt, waarom zou het dan op 'eiland aarde' wel lukken?'

Ideeën juttten voor autarkisch landschap

verschenen op 11 november 2013, op de site Waaarodaaaro.nl
copyright Carien Overdijk

De wethouder: 'Houten pop-up vakantiehuizen, die 's winters in de opslag gaan en 's zomers gespreid in het landschap staan? Lijkt me wel wat. Misschien kunnen we daar tijdelijke vergunningen voor uitgeven, als experiment.'

De voorzitter van de monumentencommissie: 'We hadden juist afgesproken om de recreatie meer te clusteren.'

De burgemeester: 'Dat had een esthetische reden. Als het landschap met die pop-ups nou mooier wordt?'

De VVV-directeur: 'En 's winters kun je sleeën op de lege plekken. Da's óók kwaliteit!'

Een eilander: 'Gaat het alleen nog over toerisme?'

Dat gaat het niet. De dialoog hierboven is ontleend aan de *urban meeting* op Texel, die de Internationale Architectuur Biënnale Rotterdam (IABR) en de gemeente Texel gezamenlijk organiseerden als onderdeel van de IABR-2014. Deze Biënnale heeft als thema *urban by nature* en onderzoekt de relatie tussen stad en natuur. Het is 2 oktober 2013, en een kleine honderd Texelaars becommentarieert de voorlopige resultaten van het ontwerpend onderzoek dat de bureaus FARO en LA4SALE uitvoeren in opdracht van de gemeente Texel en de IABR.

Hoe stedelijk wil je het hebben op een eiland met 14.000 inwoners en - toegegeven - jaarlijks 900.000 bezoekers die gemiddeld een week blijven?

Voor de eilanders is dat geen vraag. Hun band met wat ze 'de overkant' noemen is sterk, al was het maar om dat toerisme. Texel maakt bovendien deel uit van wat in deze Biënnale het ABC-gebied heet: de verstedelijkte regio Amsterdam-Brussel-Cologne/Keulen, met 31 miljoen inwoners.

schoner in twee betekenissen

In 2008 nam de gemeente Texel zich voor om met schone energiebronnen in 2020 volledig zelfvoorzienend te worden. Ook is het eiland doende het landschap te verfraaien en de natuur te versterken. In de woorden van IABR-2014-curator Dirk Sijmons: als de omslag naar een gezond metabolisme op Texel niet lukt, waarom zou het dan op 'eiland aarde' wel lukken?

Het Projectatelier Planet Texel zal volgend jaar op de IABR-tentoonstelling in Rotterdam een ontwerpstrategie presenteren die Texel's duurzaamheidsambities vertaalt naar een aantrekkelijke ruimtelijke inrichting.

Het dorp Oudeschild, nu nog verstopt achter een zeedijk

Op die ene avond in oktober geven Pepijn Godefroy (LA4SALE) en Jurgen van der Ploeg (FARO) alvast een tussenrapportage. Een strategie is er nog niet, maar veel stappen erheen zijn bekend. Zo er zijn genoeg innovatieve eco-ondernemingen op het eiland, maar 'nog heel erg in schuurtjes.' Die moeten 'boven tafel.' Verder stellen de ontwerpers dat windmolens en zonne-energie onontkoombaar zijn: 'alleen biomassa als energiebron levert een monotoon landschap op.' Ook het watersysteem moet aangepast, zodat de polders er natuurlijker uit gaan zien.

Een eerste 'smaaktest' op internet (750 respondenten, bewoners én bezoekers) wijst uit dat de acceptatie van ruimtelijke ingrepen wisselend en zeer plaatsafhankelijk is. Windmolens halen bijvoorbeeld gemiddeld maar een schamele 5 als rapportcijfer. In de duinen willen veel eilanders ze zéker niet tegenkomen. Aan de oostkust kan het misschien wel.

Eenstemmigheid is er over het gebrek aan identiteit en ruimtelijke kwaliteit bij de Veerhaven. Hoge waardering is er echter juist voor de Texelse natuur en de schapenboeten. Ook is er veel animo voor het herstel van dorpsgezichten en voor nieuwe zoetwaterreservoirs achter de duinen.

bestrating weghalen

De ontwerpers hebben naast de pop-up vakantiehuizen veel andere ideeën 'gejut.' Een greep: bevrijd campings van hun groene muurtjes, schoon dorpsstraten na het seizoen op voor een authentiek winterbeeld, verwijder harde bestrating uit bos en duin, benut windmolens en kite-power op markante plaatsen als eco-visitekaartje, richt een

natuurestuarium in, zet meer zilte landbouw op, herstel de waddenkust door de zeedijk deels te verleggen.

De Veerhaven, nu nog kil en on-Texteliaans

Godefroy en Van der Ploeg concentreren hun vervolgstudie nu op twee representatieve plekken. De ene plek is het dorp De Koog, dat model staat voor het duinlandschap, 'het oude land.' Hier is restauratie en conservatie geboden. De andere plek, het gebied rondom de Veerhaven, ligt in polderland aan de Waddenzee en zou innovatieve ingrepen beter verdragen. Simulaties tonen alvast de Veerhaven zelf, omkraagd door hoge, camouflerende duinen. Of juist getooid met sierlijke kites en windmolens.

uitproberen

De *urban meeting* heeft vooral raadsleden, ambtenaren, opiniemakers en ondernemers getrokken. De meesten onderschrijven de voorgestelde koers, maar benadrukken de noodzaak van draagvlak bij de rest van de eilanders. Een camping-eigenaar wil echter verder: 'Je kunt niet alles afkaderen. Laten we vooral nieuwe dingen gaan uitproberen.'

Curator Dirk Sijmons: 'Uiteindelijk moeten onze adviezen in jullie gemeenschap landen. De presentatie van het eindontwerp komt ná de IABR vast naar jullie gemeentehuis. Maar zet op tijd iets in gang. Laat je voor windenergie niet als wingewest gebruiken door de grote maatschappijen. En benut jullie unieke kwaliteiten, zoals duisternis en stilte. Het gaat om kwaliteit. Dat is een werkwoord.'